

DETALJRIKT. Dommerne ønsker etiske retningslinjer for sitt virke. Men det får da være måte på regler.

Etikk for dommere

I retten

INGE D. HANSSEN, kommentator

EN ARBEIDSGRUPPE under ledelse av tidligere høyesterettsdommer Gunnar Aasland leverte for snart halvannet år siden utkast til etisk regelverk for dommere. Utkastet er et omfattende dokument på 111 sider med 35 paragrafer som skal veilede dommerne i deres virksomhet, både på jobb og i fritiden.

Siden den gang har utkastet vært ute på høring. De aller fleste er enig i at det er behov for et etisk regelverk, men arbeidsgruppen får en solid dose kjeft fra mange hold for at utkastet er for omfangsrikt og inneholder en detaljrikdom som kan svekke dommernes uavhengighet.

Mange meninger. Det overrasker ingen som er litt kjent i det juridiske miljø at det er mange synspunkter på et forslag til etisk

«Dommere skal dømme, ikke fordømme»

regelverk. I de alminnelige domstolene er det pr. i dag 538 dommere – og omtrent like mange oppfatninger, skulle jeg tro. Når tre jurister snakker sammen, er det jo vanligvis fire oppfatninger av samme sak.

Derfor er det heller ikke det minste overraskende at Domstoladministrasjonen nå har etablert et nytt utvalg som skal vurdere og videreføre den forrige gruppens arbeid. Det siste før regelverket kan klubbes? Det vil være direkte oppsiktsvekkende dersom man ikke klarer å komme til enighet. I så fall vil det være en alvorlig ripe i lakken for en yrkesgruppe som er vant til å megle mellom parter som ikke kan snakke sammen.

Domstoloven inneholder generelle regler av yrkesetisk karakter for dommerne. Det er disse reglene som gir rammene for det man anser som god dommerskikk. I tillegg er det ønskelig med et etisk regelsett; spørsmålet er hvor detaljrikt et slikt regelverk skal være. Og i hvilken grad man bør regulere dommernes fritid.

Dommernes ledelse av rettsmøter handler i stor grad om å vise alminnelig folkeskikk og ikke komme med partiske uttalelser under forhandlingene. Dommeren skal dømme, ikke fordømme.

Dydsmonster. Dr.philos. Henrik Syse har uttalt at en dommer skal virkeliggjøre en rad dyder og overholde en rekke plikter i rettsalen og i rettsmøter. Disse er så tungtveiende og utfordrende at de vanskelig kan legges igjen ved rettsalens dør.

Godt sagt, men ingen kan forlange at en dommer skal være dommer 24 timer i døg-

net. Likevel må dommere – som andre yrkesgrupper – godta at det legges visse begrensninger på deres private gjøremål. Som journalist i Aftenposten kan jeg for eksempel ikke eie aksjer. Årsaken er åpenbar: Journalister skal ikke ha bindinger som kan reise spørsmål ved integriteten. Det samme burde gjelde for dommere.

I utgangspunktet har selvsagt dommere ytringsfrihet og rett til å drive politisk virksomhet – innenfor visse rammer. Gir en dommer uttrykk for politiske synspunkter som ligger langt utenfor det akseptable, skader det ikke bare dommerens autoritet. Det kan skade tilliten til hele rettssystemet.

Kritikk. Det er Tilsynsutvalget for dommere (TU) som behandler klager på dommere. Sanksjonsmulighetene er eventuelt å meddele dommeren kritikk, i verste fall en advarsel. Så vidt vites har kun én dommer fått advarsel fra utvalget de siste årene, mens flere har fått kritikk for sin oppførsel.

At det er få klager på dommere, betyr likevel ikke at alt er fryd og gammen i våre domstoler. Innføring av et etisk regelverk er derfor på sin plass, men reglene bør ikke være så detaljerte at det er lett å trå feil bare man kommer ut av rettsalen.

inge.d.hanssen@aftenposten.no

«Det vil være direkte oppsiktsvekkende dersom man ikke klarer å komme til enighet»